

REGELVERK. Universitetet i Oslo kan kritiseres for ikke å ha fulgt regelverket. Men hva med å også vurdere nødvendigheten av rigide rutiner?

UiO - en forbryter?

Debatt

STEINAR JOHANSEN
forsker, Norsk institutt for by- og regionforskning

Brudd på rutiner, som avdekket ved Universitetet i Oslo, kan skyldes mye annet enn forsøk på økonomisk innsparing, mener Steinar Johansen. Her Universitetsbiblioteket. FOTO: MORTEN HOLM/SCANPIX

Regelverk. 11. juli slo Aftenposten fast at «Universitetet i Oslo kjøper ulovlig». Det er Riksrevisjonen som har avdekket en «... alvorlig svikt i innkjøpsrutinene ved UiO». Oppslaget følges så opp to dager senere, der kostnadene ved Universitetets ulovligheter er beregnet til mellom 100 og 150 millioner kroner.

De to artiklene gir tilsammen leseren et svært dårlig inntrykk av rutinene ved Universitetet i Oslo (UiO), en korrumpert institusjon som sløser med skattepenger.

Dokumentasjon. Riksrevisjonen har avdekket problemer ved i underkant av en tredjedel av de reviderte innkjøpene ved UiO. Problemene består i at det ikke er ført anskaffelsesprotokoll for innkjøp, eller i at det mangler skatteattest og/eller HMS-erklæring for leverandør.

Det er altså først og fremst den manglende dokumentasjonen Riksrevisjonen har reagert på. I prinsippet kan man faktisk tenke seg at UiO har gjort alt rett, bortsett fra selve dokumentasjonen.

Undersøk enkeltsaker. Derfor må man, etter min vurdering, se nærmere på hver enkelt sak når man skal avgjøre hvor gravebruddet er.

Man kan undersøke om den aktuelle leverandøren betaler skatt, og om den oppfyller HMS-kravene. Det kan til og med være slik at UiO allerede har fått skatteattest og HMS-erklæring fra en leverandør i forbindelse med et annet innkjøp. Manglende dokumentasjon kan altså være en forglemmelse, eller til og med et forsøk på å effektivisere innkjøpsprosessen, snarere enn en forbrytelse.

Manglende anskaffelsesprotokoll kan også være en forglem-

melse. Imidlertid kan det selvsagt også være et uttrykk for at innkjøpet er gjennomført uten konkurranse. I Aftenpostens artikkel 11. juli pekes det på at formell dokumentasjon manglet for alle undersøkte innkjøp ved Kulturhistorisk museum. Dette tyder på manglende kunnskap om regelverket ved denne avdelingen, noe som synes spesielt og kan løses gjennom opplæring.

Lite innsparing. I tillegg viser artikkelen til tre kjøp til en samlet verdi av cirka åtte millioner kroner som er blitt foretatt uten konkurranse eller protokoll, eller der protokollen er forsvunnet. Disse tre kjøpene regnes i artikkelen for å være de mest gravebruddende feilene.

Omtrent to tredjedeler av innkjøpene foregår imidlertid etter regelverket, ifølge Aftenposten. Blant den siste tredjedelen utgjøres majoriteten av regelbruddene av manglende attester, der innsparingspotensialet er lite. I noen få tilfeller kan det imidlertid være snakk om ulovlige direktekjøp, med en overpris på 10–15 prosent (Aftenpostens tall). Og det skal man selvsagt spare inn, om man kan, selv om det synes usannsyn-

lig at verdien av dette kan komme i nærheten av 100–150 millioner kroner i året for UiO samlet sett.

Nyansert bilde. UiO kan kritiseres for ikke å ha fulgt regelverket, slik Riksrevisjonen gjør. Om UiO samtidig er en korrumpert institusjon, er en annen sak. Det er underlig at Aftenposten, som ofte fremstår som motstander av byråkrati, akkurat på dette området tydeligvis mener at reglene er gode og nødvendige.

Uten å kjenne UiO-saken i detalj har jeg forsøkt å nyansere det som fremkommer i Aftenpostens artikler om saken noe. Det burde etter min vurdering Aftenposten ha gjort selv.

Hensiktsmessighet. Kanskje avisen neste gang også kan stille spørsmål ved hvor mye det koster å oppfylle reglene for offentlige innkjøp og vurderer dette opp mot innsparingspotensialet (10–15 prosent av verdien av direktekjøp) ved å følge reglene. Dette vil være et interessant utgangspunkt for en debatt om hensiktsmessigheten av å ha et så rigid regelverk for offentlige innkjøp.

Bruker vi egentlig to kroner for å spare én?

Uheldig sammenblanding

Debatt

OLE PETTER OTTERSEN
rektor, Universitetet i Oslo

UiO. Det har vært stor oppmerksomhet rundt Universitetet i Oslo (UiO) innkjøpspraksis i det siste. UiO har selv åpent påpekt at det er et betydelig innsparingspotensial ved innkjøp – kanskje så mye som 80 millioner kroner pr. år. UiO har for lengst tatt mål av seg til å ta ut dette potensialet, og flere tiltak er satt i gang. I Aftenpostens dekning av denne saken skjer det dessverre en sammenblanding av to ting.

Beklagelig. Aftenposten har fått tak i et brev fra Riksrevisjonen som er unntatt offentlighet. I dette brevet avdekkes det svikt i UiOs innkjøpsrutiner. Dette er selvsagt beklagelig, og arbeidet for å øke bevisstheten om regelverket har topp prioritet i vår organisasjon. Vi innser at vi ikke kan nå våre ambisiøse mål og styrke vår posisjon som et internasjonalt ledende universitet uten at høy faglig kvalitet er koblet til tilsvarende høy kvalitet på ledelse og forvaltning.

Intensivering. Det bærer imidlertid galt av sted når innsparingspotensialet på cirka 80 millioner kroner kobles direkte til manglende oppfølging av regler om offentlige anskaffelser.

Dette innsparingspotensialet kan bare tas ut ved at vi fortsetter og intensiverer vår aktive innkjøpspolitikk og etablerer enda flere prisgunstige rammeavtaler enn de vi har i dag.

Kompleks. Javisst skal vi holde oss til eksisterende regelverk for innkjøp og anskaffelser, og dette er prioritet nummer én. Men innsparingseffekten kommer først når vi har på plass en innkjøpsordning der vi på alle områder har gode avtaler og en kultur for å følge opp disse. I en så kompleks organisasjon som UiO må vi ha avtaler på alt fra pianoer og kjemikalier til viskelær og dyrefôr. Dit vil vi komme, men det er ikke gjort over natten.

Nokia N97 mini med fri talestyrt bilnavigasjon.
Nå også inkludert bil-holder og lader!

NOKIA
Connecting People

© 2010 Nokia. Kompatible Nokia-enheter inkluderer: N97, N97 mini, E52, E55, E66, E71, E72, 5800, 6710, X6 og 5230.

Nokia N97 mini
1,-
m/SuperPlus og MobilSurf fra Telenor.
Totalpris 12 mnd: 2739,-

Send KART til 2012 for å oppgradere til nye Ovi Kart.

nokia.no/kart

SuperPlus
Månedspris: 129,-
Minuttpris: 0,49-0,99
SMS: 0,69
Startpris per samtale: 0,79

MobilSurf
Månedspris: 99,-

telehuset

Tel 815 44 400 – www.telehuset.no